

Ooievaars *Ciconia ciconia* en langpootmuggen *Tipulidae*

Rob G. Bijlsma

In de vorige Drentse Vogels sprak ik mijn verbazing uit over foeragerende Ooievaars in het beekdal van de Vledder Aa (Bijlsma 2012). Dat beende maar al pikkend door gemaaid grasland, zonder dat ik een idee kreeg van wat ze precies pakten (te klein).² Als ik later ter plekke ging kijken, kon ik niets anders ontdekken dan langpootmuggen. Het leek me stug dat die langpoters zich met langpootmuggen in leven hielden.

Afgelopen zomer van hetzelfde laken een pak. Twee adulte Ooievaars liepen op 22 augustus 2013 in pas gemaaid grasland langs de Vledder Aa, waarbij ze in 4 minuten tijd 31 pikken deden (in alle gevallen gevolgd door een slikbeweging). In geen enkel geval zag ik de snavel in het substraat geprikt worden; alle prooien werden van het gras gelezen. Wederom geen idee wat daar naarbinnen ging, maar ter plekke jaagde ik wel veel langpootmuggen voor me uit als ik door het gras struinde. Geen muizenholletjes, ook geen andere insecten gezien of gehoord op die plek.

Toevallig stuitte ik, tijdens een zoektocht in de emeltenliteratuur (zie het spreeuwenverhaal in deze Drentse Vogels), op een interessante verwijzing naar Ooievaars, en wel in het proefschrift van W.H. de Jong (1925). Onder de natuurlijke bestrijders van deze graslandplaag (althans: zo beschouwde hij de emelten) noemde hij de Ooievaar. Daarbij baseerde hij zich op een waarneming van Dr. G. Rörig, aangehaald door Bodenheimer (1923), die op 24 en 28 augustus twee Ooievaars in handen had gekregen. Beide vogels hadden c. 1000 langpootmuggen in hun maag.

Na dat te hebben gelezen, schoot me nog wat anders te binnen. Zowel in 2012 als in 2013 liepen de veelpikkende Ooievaars in een vrij vochtig, lager gelegen deel van de graslanden langs de Landweg ter hoogte van het Vroome Veld. Dat is precies de habitat waar langpootmuggen graag hun eieren afzetten: in dit geval een holzodige weide met ijle tussengroei van pitrus *Juncus effusus* en holpijp *Equisetum fluviatile* op een vochtige ondergrond, omstandigheden waar de afgezette eieren en de eerste larvenstadia van emelten het best gedijen (emelten kunnen slecht tegen droogte in hun eerste twee larvenstadia; in de daaropvolgende twee zijn ze er beter tegen bestand; de Jong 1925). Uiteraard weet ik nog steeds niet zeker of mijn Ooievaars hun kostje met langpootmuggen bij elkaar scharrelden, maar gegeven Rörigs bevindingen is het niet uitgesloten. Rörig meldt bovendien dat Ooievaars alleen langpootmuggen aten als die overvloedig aanwezig waren.³ Ik weet niet wat hij overvloedig noemt, maar van de in 2012 op transecten waargenomen levende have waren langpootmuggen numeriek verreweg het talrijkst (Bijlsma 2012).

² Van foeragerende Ooievaars in de IJsselvallei werd hetzelfde beweerd (Roodbergen *et al.* 2011), maar daar werd ter plekke geen poolhoogte genomen, noch een poging ondernomen het voedselaanbod te kwantificeren.

³ Vandaar de teleurstelling bij de Jong (1925: 83): “De werkzaamheid der ooievaar heeft daarom geen preventieve betekenis en hun repressieve waarde is zeer gering.”

Summary

Bijlsma R.G. 2013. White Storks *Ciconia ciconia* and crane-flies Tipulidae. Drentse Vogels 27: .

On 22 August 2013, two adult White Storks were recorded foraging on moist grasslands in the valley of the river Vledder Aa in western Drenthe. As in 2012, when similar foraging behaviour was noted, the birds pecked small, unidentifiable prey items from the grass. During an inspection of the foraging site, only crane-flies were seen in abundance. These observations lost something of their mysterious patina after reading about the stomach contents of two White Storks that G. Rörig analysed (*in* Bodenheimer 1923, as mentioned by de Jong 1925): each stork had about 1000 crane-flies in its stomach. The foraging Storks in Drenthe (31 successful pecks in 4 minutes) frequented moist grasslands, the ideal habitat for crane-flies to deposit eggs (and for the larval instars of leatherjackets to survive).

Literatuur

Bijlsma R.G. 2012. Foeragegedrag en voedsel van Drentse Ooievaars *Ciconia ciconia*. Drentse Vogels 26: 28-35.

Bodenheimer F. 1923. Beiträge zur Kenntnis von *Tipula oleracea* L. Zur Schädlingsökologie. Zeitschrift für angewandte Entomologie 9: 1-80.

Jong W.H. de 1925. Een studie over emelten en hare bestrijding. Veenman & Zonen, Wageningen.

Roodbergen M., Nienhuis J. & Majoor F. 2011. Habitatvoorkeur van broedende Ooievaars in de IJsselvallei. Sovon-rapport 2011/16. Sovon, Nijmegen.

Adres: Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse, rob.bijlsma@planet.nl

Foto 1. Drassig grasland grenzend aan houtwal vormt ideaal foerageergebied voor Ooievaars vanwege hoge dichtheid langpootmuggen, Vledder Aa, 25 augustus 2012 (Foto: Rob Bijlsma).
Wet grassland with high density of crane-flies, ideal foraging habitat of White Storks, Vledder Aa, 25 August 2012.